Tekintettel arra, hogy a kisebbségi nyelvhasználat „bibliája”, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Kartája irányelveket rögzít, kívánalmakat támaszt, és mint ilyen, nem ír elő konkrét, érvényre juttatási lehetőségeiben részletezett jogokat, előírásai nem tekinthetők pontosan körülhatárolt jogoknak, így azok nem is szedhetők pontokba. Mindezenáltal, előírásainak túlnyomó része megtalálható az alább számbavett jogszabályokban, érvényesíthető jogok formájában. Az ilyen formában nem rögzített jogokra továbbra is csak a Karta megfogalmazásai érvényesek: a szerződő fél bátorítja, megkönnyíti stb.

Romániai magyarként:

Jogában áll...

1. Románia Alkotmánya értelmében:

- magyarnak lenni, magyarul beszélni, hagyományait ápolni és magyarságát szabadon vállalni [6. cikk (1) bekezdés];
- a fent említett jogai érvényre juttatása céljából állami védelmet élvezni [6. cikk (2) bekezdés];
- egyenlő bánásmódban részesülni a törvény és a hatóságok előtt [16. cikk (1) bekezdés];
- magyarul és magyarként gondolkodni, és véleményét szabadon kinyilatkoztatni [29. cikk (1) bekezdés és 30. cikk (1) bekezdés];
- anyanyelvét és anyanyelvén tanulni [32. cikk (3) bekezdés];
- anyanyelvén fordulni úgy szóban, mint írásban a meghatározó arányban magyarlakta területi-közigazgatási egységek helyi közigazgatási hatóságaihoz [120. cikk (2) bekezdés];
- anyanyelvén érvényesülni a bíróságon, akár tolmács igénybevételével is tudomást szerezni az iratcsomó tartalmáról és a munkálatok menetéről, valamint tolmácsot igénybe véve anyanyelvén szólalni fel [128. cikk (2) – (4) bekezdés].

2. A nemzeti kisebbségek oltalmazásáról Strasbourgban, 1995. február 1-jén megkötött keretegyezmény elfogadásáról szóló 33/1995. számú törvény értelmében:

- szabadon megválasztani, hogy elfogadja-e a magyar nemzeti kisebbséghez való tartozását, e választásából pedig semmiféle hátránya nem származhat [3. cikk 1. pontja];
- a többségi nemzet polgáraival minden tekintetben (gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális) egyenlőnek lenni, és velük egyenlő bánásmódban részesülni [4. cikk 1., 2. és 3. pontja];
- kultúráját, nyelvét, hagyományait és vallását megőrizni, ápolni és érvényre juttatni [5. cikk 1. pontja];
- az állam támogatását élvezni az asszimilációs politikákkal vagy gyakorlatokkal szemben [5. cikk 2. pontja];
- kölcsönös tiszteletben, megértésben és együttműködésben élni a többségi nemzet polgáraival [6. cikk 1. pontja];

- az állam védelmét élvezni a diszkriminatív, ellenséges vagy erőszakos megnyilvánulásokkal szemben [6. cikk 2. pontja];
- szabadon gyülekezni, egyesülni, megnyilvánulni, valamint vallását szabadon vállalni és gyakorolni akár felekezeti intézmények vagy szervezetek létrehozása révén is [7. és 8. cikk];
- részt venni az anyanyelvű információ- és eszmeáramlásban [9. cikk 1. pontja];
- szabad, anyanyelvű sajtószerveket létrehozni és működtetni [9. cikk 3. pontja];
- anyanyelvét szabadon és beavatkozás nélkül, magánjelleggel és nyilvánosan, élőszóban és írásban használni [10. cikk 1. pontja];
- tájékoztatásban részesülni anyanyelvén letartóztatása okairól, a felhozott vád természetéről és okáról, valamint anyanyelvén védenie magát [10. cikk 3. pontja];
- családi és utónevét szabadon, anyanyelvén használni, és ilyenként hivatalosan elismertetni [11. cikk 1. pontja];
- nyilvánosan viselni vagy kifüggeszteni anyanyelvű feliratokat, különböző jeleket és más magánjellegű információkat [11. cikk 2. pontja];
- a többségi nemzet polgáraival egyenlő esélyekkel férni hozzá az oktatás minden szintjéhez [12. cikk 3. pontja];
- oktatási és képzési magánintézményeket létrehozni és működtetni [13. cikk 1. pontja];
- anyanyelvét tanulni [14. cikk 1. pontja];
- szabad és békés határokon átnyúló kapcsolatokat létesíteni, főként közös etnikumú, kultúrájú, nyelvű vagy vallású társaival [17. cikk 1. pontja].

3. A helyi közigazgatásról szóló 215/2001. számú törvény értelmében:

- anyanyelvét használni és anyanyelvű ügyfélfogadásban és kapcsolattartásban részesülni a helyi közigazgatási hatóságoknál, a közintézményeknél és a dekoncentrált közszolgálatoknál – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [19. cikk];
- a helyi tanács üléseinek napirendjéről anyanyelvén értesülni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [39. cikk (7) bekezdés];
- helyi tanácsosi minőségében a tanács ülésein anyanyelvén beszélni – amennyiben a tanácsosok legkevesebb egyötöde magyar nemzetiségű [42. cikk (2) bekezdés];
- a helyi tanácsok szabályozó jellegű határozatairól kötelezően, az egyéni jellegű határozatokról pedig kérésre anyanyelvén is értesülni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [50. cikk];
- akár élőszóban, akár írásban anyanyelvén fordulni a helyi közigazgatási hatóságokhoz, a szakapparátushoz és a helyi tanács alárendelt szervezeteihez, továbbá anyanyelvén is válaszban részesülni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [76. cikk (2) bekezdés];
- a helységek és a közintézmények nevéről magyar helységnév-táblák és intézménynév-táblák révén anyanyelvén is értesülni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [76. cikk (4) bekezdés];

- a megyei tanács üléseinek napirendjéről anyanyelvén értesülni – amennyiben a megye lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [94. cikk (8) bekezdés];
- a felsorolt jogokban akkor is részesülni, ha időközben a magyar anyanyelvű lakosság aránya 20% alá csökken [131. cikk].

4. A köztisztviselők jogállásáról szóló 188/1999. számú törvény értelmében:

- magyarnak lenni a köztisztviselők sorában, és a többi köztisztviselő társával azonos jogokat élvezni [27. cikk (2) bekezdése];
- elvárni a magyar nyelv ismeretét a közönségkapcsolati szolgálatot teljesítő köztisztviselőktől vagy legalább azok valamelyikétől, amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarság aránya eléri a 20%-ot [108. cikk].

5. A kormánymegbízottról (prefektus) és a kormánymegbízotti jogintézményről szóló 340/2004. számú törvény értelmében:

- a dekoncentrált közszolgálatokkal fennálló kapcsolatokban anyanyelvét használni, mely jogának érvényesüléséről a kormánymegbízott köteles gondoskodni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarok aránya eléri a 20%-ot [19. cikk (1) bekezdésének m) pontja].

6. A közérdekű információkhoz való szabad hozzáférésről szóló 544/2001. számú törvény végrehajtási szabályait jóváhagyó 123/2002. számú kormányhatározat értelmében:

- a hatóságok és közintézmények által hivatalból közzétett közérdekű információkról (a hatóság vagy közintézmény szervezeti és működési szabályzata, működési program, meghallgatási program, tisztségek és az azokat betöltő személyek, elérhetőségek, pénzügyi források, költségvetés, könyvviteli mérleg, stratégiák, közérdekű dokumentumok listája, jogsértés esetén való óvási eljárások stb.) anyanyelvén is tudomást szerezni – amennyiben a területi-közigazgatási egység lakosságában a magyarság aránya eléri a 20%-ot [12. cikk].

7. A Román Rádiótársaság és a Román Televíziótársaság szervezetéről és működéséről szóló 41/1995. számú törvény értelmében:

- nemzeti kisebbségi értékeit a Román Rádiótársaság és a Román Televíziótársaság révén képviselve és bemutatva látni [4. cikk (1) bekezdése];
- a Román Rádiótársaság és a Román Televíziótársaság révén anyanyelvű informális, művelődési, nevelési és szórakoztató műsorokat követni figyelemmel és hallgatni [15. cikk a) pontja].

8. A rendőr jogállásáról szóló 360/2002. számú törvény értelmében:

- felvételt nyerni a Közigazgatási és Belügyminisztérium oktatási intézményeibe, illetve rendőrként vagy szakértőként a rendőrség, a határrendészet, a Menekültügyi Hivatal, valamint a Közigazgatási és Belügyminisztérium központi

vagy alárendelt szerveinek kötelékében tevékenykedni [10. cikk (1) pontja, 76. cikk (1) bekezdése];

- nyelvismeretéből kifolyólag vagy anyanyelvét használva rendőrként szolgálni, illetve elvárni a rendőrök meghatározatlan részétől a magyar nyelv ismeretét azokban a területi-közigazgatási egységekben, amelyekben a magyar anyanyelvű lakosság aránya meghaladja az összlakosság 20%-át [79. cikk].

9. A bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. számú törvény értelmében:

- elsőbbségben részesülni gyakornok bíróként vagy ügyészként az elhelyezkedéshez szükséges képességi vizsga során elért egyenlő osztályzat esetében, amennyiben az illető bíróság vagy ügyészség körzetében a magyar anyanyelvű lakosság részaránya meghaladja az 50%-ot [30. cikk (6) bekezdés].

Szerkesztette: Molnos Sándor